

Pravniški poklici

V različnih pravnih in pravosodnih sistemih držav članic Evropske unije (EU) je veliko vrst pravnških poklicev, kot so odvetniki, notarji, sodniki, tožilci in sodno osebje. Pravniki v vseh državah članicah nimajo enakih nazivov, prav tako se lahko njihova vloga in položaj znatno razlikujeta od države do države.



Na tej strani so na voljo splošne informacije (o vlogi in nalogah) različnih pravnških poklicev.

Za podrobnejše informacije o posamezni državi izberite ustrezno zastavico.

Če se želite posvetovati s pravnikom v kateri koli državi članici Evropske unije ali ga najti, lahko obiščete razdelek [Find a ... \(Najti ...\)](#).

Uvod

Edini pravniški poklic, za katerega Evropska unija določa pogoje za njegovo opravljanje, je odvetniški poklic. Pravniški poklici so na splošno urejeni na nacionalni ravni. Čeprav so si lahko med seboj podobni po sami naravi, se te nacionalne ureditve med državami v veliki meri razlikujejo, saj odražajo nadaljevanje pogosto zelo starih tradicij.

Odbor ministrov Sveta Evrope je izdal številna priporočila o pravnških poklicih. Ena od teh pobud zadeva opravljanje poklica odvetnika. Drugo priporočilo obravnava neodvisnost sodnikov. Priporočila Sveta Evrope in druge informacije o tej temi so na voljo na njegovem [spletišču](#).

Poleg tega [Evropska konvencija o človekovih pravicah](#) določa, da ima obdolženi za kaznivo dejanje pravico, da se brani sam ali z zagovornikom po lastni izbiri ali, če nima dovolj sredstev za plačilo zagovornika, da ga dobi brezplačno, če to zahtevajo interesi pravičnosti. Ta določba se nanaša predvsem na kazenske zadeve, vendar jo je [Evropsko sodišče za človekove pravice](#) razširilo tudi na civilne zadeve.

Sodniki

Sodnik oziroma oseba, ki odloča na sodišču, je glavni uradnik, ki vodi obravnavo zadeve na sodišču, bodisi sam bodisi v senatu sodnikov. Pristojnosti, naloge, način imenovanja, pravila stroke in usposabljanje sodnikov so zelo raznoliki na območjih različnih sodnih pristojnosti. Sodnik je kot razsodnik v igri, ki vodi postopek nepristransko in javno. Sodnik zasliši vse priče in obravnava vse druge dokaze, ki jih predložita stranki v zadevi, presodi verodostojnost strank ter nato na podlagi lastne razlage prava in po svoji vesti izda sodbo v zadevi.

Več informacij o tem poklicu je na voljo na naslednjih spletiščih:

- [Združenje evropskih upravnih sodnikov \(Association of European Administrative Judges\) \(AEAJ\)](#),

- Združenje evropskih sodnikov in tožilcev (European Judges and Prosecutors Association) (EJPA),
- [Mednarodno sodniško združenje \(International Association of Judges\)](#) (zlasti evropski del),
- [Evropski sodniki za demokracijo in svobodo \(European Judges for Democracy and Liberty\)](#) (MEDEL).

Državni tožilci

V kazenskem postopku ima tožilstvo ali urad državnega tožilstva zelo pomembno vlogo. Sistemi držav članic so zelo raznoliki glede vloge, nalog in pristojnosti tožilcev.

Sodno osebje (Court staff)

Funkcije in nazivi sodnega osebja so lahko zelo različni, na primer: sodni tajnik je „Greffier“ v Franciji, „Rechtspfleger“ v Nemčiji, „Court clerk“ v Angliji.

Poleg tega se njihove funkcije precej razlikujejo od enega do drugega pravnega sistema: pomoč sodnikom ali tožilcem, upravljanje sodišč, pristojnosti v nekaterih postopkih. V skladu s predpisi posamezne države članice morajo zaključiti študij prava, lahko dajejo pravne nasvete in/ali se stalno usposabljaajo.

V vsakem primeru imajo pomembno vlogo na sodiščih v zvezi s sprejemanjem žrtev in toženih strank ter na splošno skrbijo za učinkovitost sodnega sistema.

Pripadnike tega poklica na evropski ravni predstavlja [Evropska zveza sodnih tajnikov \(European Union of Rechtspfleger\)](#) (E.U. R), nevladna organizacija, v kateri so združena poklicna združenja iz več držav. Njeni cilji so: sodelovanje pri pripravi, razvoju in usklajevanju zakonodaje na evropski in mednarodni ravni; sodelovanje z evropskimi institucijami; zastopanje poklicnih interesov njenih članov in spodbujanje poklica v interesu boljšega delovanja pravosodnega sistema.

Sodni izvršitelji/sodni uradniki (Bailiffs/judicial officers)

Poklic sodnega uradnika ureja pravo posamezne države članice in te ureditve se v državah članicah razlikujejo.

Pripadnike tega poklica na evropski ravni predstavlja [Mednarodna zveza sodnih uradnikov \(International Union of Judicial Officers\)](#) (UIHJ). Namen UIHJ je predstavljanje njenih članov v mednarodnih organizacijah in zagotavljanje sodelovanja z nacionalnimi strokovnimi organi. UIHJ želi izboljšati nacionalno procesno pravo in mednarodne pogodbe ter se po najboljših močeh trudi spodbujati ideje, projekte in pobude glede napredka ter večjega spoštovanja neodvisnega položaja sodnih uradnikov.

[Evropska zbornica sodnih uradnikov \(European Chamber of Judicial Officers\)](#), katere francoska kratica je CEHJ) prav tako zastopa interese sodnih uradnikov. Zbornica je nepridobitno združenje, ki ga ureja belgijsko pravo. Njen cilj je spodbujati večjo udeležbo sodnih uradnikov pri usklajenem sodelovanju pravnih strokovnjakov v evropski razpravi.

Odvetniki

Vloga odvetnika, ki ga najame posameznik, gospodarska družba ali država, je zaupno svetovanje in zastopanje. Odvetnik je pravni strokovnjak, ki ga tretje osebe spoštujejo, in nepogrešljiv udeleženec poštenega sojenja. Odvetnik, ki uteleša vse navedene lastnosti in zvesto zastopa interese svoje stranke ter varuje njene pravice, izvaja tudi nalogo odvetnika v družbi, in sicer z omejevanjem in preprečevanjem sporov, zagotavljanjem reševanja sporov v skladu s priznanimi načeli civilnega, javnega ali kazenskega prava ter ustreznim upoštevanjem pravic in interesov z namenom nadaljnjega razvoja prava ter varovanja svobode, pravičnosti in vladavine prava.

Odvetništvo urejajo strokovne organizacije ali organi v posamezni državi članici – odvetniške zbornice in združenja –, ki so pristojni za določanje pravil o strokovnem ravnanju in disciplinski odgovornosti odvetnikov.

Pravo Evropske unije ne določa pogojev za opravljanje poklica odvetnika. Vendar pa [Direktiva](#) iz leta 1998 določa pogoje, pod katerimi lahko odvetnik, ki je v eni državi članici pridobil kvalifikacijo za opravljanje poklica odvetnika, trajno opravlja poklic odvetnika v drugi državi članici.

Odvetnike na ravni EU predstavlja [Svet odvetniških združenj Evrope \(Council of Bars and Law Societies of Europe\)](#) (CCBE) – mednarodno neprofitno združenje, ustanovljeno leta 1960. Deluje kot zveza med EU ter nacionalnimi odvetniškimi zbornicami in združenji v vseh zadevah vzajemnega interesa v zvezi z opravljanjem poklica odvetnika.

Notarji

Notarji so pravniki, specializirani in pristojni za opravljanje določenih pravnih zadev. Notarji imajo glede na svoje naloge in pristojnosti pomembno vlogo v državnem ustroju 22 držav članic, katerih pravni red temelji na rimskem pravu. Anglosaški pravni redi v Evropski uniji tudi poznajo notarski poklic, katerega dejavnost obsega širok spekter pravnih storitev ter katerega naloge in pristojnosti so povezane zlasti s pravnimi akti in instrumenti, ki se uporabljajo v prekomorskih jurisdikcijah. Pomembno vlogo imajo v mednarodnem trgovanju in trgovini domače jurisdikcije.

Njihove naloge so zlasti:

- sestavljajo zasebne listine in svetujejo strankam, pri čemer izpolnjujejo obveznost pravične obravnave vseh strank. Notar je pri pripravi notarskih listin odgovoren za zakonitost teh listin in za svoje svetovanje. Stranke mora seznaniti s posledicami obveznosti, ki jih sprejmejo;
- izvršujejo listine, ki jih sestavijo. Listina se lahko nato neposredno vpiše v uradne evidence ali izvrši, če ena od strank ne izpolni svojih obveznosti, in sicer brez predhodnega posredovanja sodnika;
- opravljajo vlogo razsodnika, ki nepristransko in ob strogem upoštevanju zakonodaje strankama omogoča, da skupaj dosežeta sprejemljiv dogovor.

Notarji so javni uslužbenci. Države nanje prenesejo določena javna pooblastila, da se jim omogoči opravljanje javne službe – opravljanje njihovih nalog v okviru neodvisnega poklica.

Notarje veže poklicna molčečnost. Pogoji za imenovanje notarjev so podobni pogojem za imenovanje sodnikov, notarji so prav tako neodvisni, njihov mandat je trajen, so nepristranski, pristojni za pripravo notarskih listin in njihovo izvršbo, prav tako pa njihove dejavnosti nadzoruje ministrstvo za pravosodje.

V 22 državah članicah Evropske unije, katerih pravni sistemi temeljijo na rimskem pravu, je približno 35 000 notarjev, v anglosaških pravnih redih (Združeno kraljestvo in Irska) pa jih je več kot 1 000, vsi notarji pa so v službi državljanov.

V odnosih z evropskimi institucijami notarje v državah članicah Evropske unije, katerih pravni sistemi temeljijo na rimskem pravu, predstavlja [Svet notariatov Evropske unije \(Council of the Notariats of the European Union\)](#) (CNUE), ki je bil ustanovljen leta 1993. CNUE predstavlja notariate v vseh državah članicah EU, ki poznajo rimskopravni institut notarja: v Avstriji, Belgiji, Bolgariji, na Češkem, v Estoniji, Franciji, Grčiji, na Hrvaškem, v Italiji, Latviji, Litvi, Luksemburgu, na Malti, na Madžarskem, v Nemčiji, na Nizozemskem, Poljskem, Portugalskem, v Romuniji, na Slovaškem, v Sloveniji in Španiji. Notarji, ki svojo dejavnost opravljajo v anglosaških pravnih redih (Združeno kraljestvo in Irska), imajo svoje nacionalne zastopniške organe. V Angliji in Walesu, na Škotskem, Irskem in Severnem Irskem jih mednarodno skupaj zastopa [Notarski forum Združenega kraljestva in Irske \(the UK and Ireland Notarial Forum\)](#).

Stran vzdržuje Evropska komisija. Informacije na teh straneh ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne sprejema nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki, vsebovanimi ali navedenimi v tem dokumentu. Pravila glede avtorskih pravic spletnih strani EU so navedena v pravnem obvestilu.

Zadnja posodobitev: 21/01/2019